

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 13. Explicatio versus undecimi. Per viscera misericordia Dei nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto. Luc. 1. Pars Prima explicat, quæ sint viscera misericordiæ Dei nostri. Secunda ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

salutis scilicet & vite auctorem per remissionem peccatorum. Hunc & omnibus annuntiat S. Joannes, nondum tamquam crucifixum, sed tamquam crucifigendum, tamquam scilicet Agnum Dei immolationis destinatum, ad tollendum peccata mundi: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi. Hinc & illud:

Si Christum nosti, scitum est, si cetera nescis. Si Christum nescis, nihil est, si cetera nosti. Recte Vir illuminatissimus in scientia salutis Thomas à Kempis, in libello aureo de Imitatione Christi c. i. dixit. Opto magis sentire compunctioem, quam scire eius definitionem. Sic ostendit hanc solam esse veram scientiam, que ordinatur in remissionem peccatorum, qualis est practica scientia contritionis, non vero solum speculativa, qua transit vacua & inanis. Adhibebim. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si carus humilitas, unde displicat Trinitati? Nempe hoc non est scientia salutis scire differere de Trinitate, sed scire placere Trinitati.

Similiter B. Coleta Virgo, cum sablines à Deo perciperet revelationes, dicebat: Quid attinet ad me pauperulam, Dominus scire huc judicium? Sufficit mihi scire me, & peccata mea, ac illa deplorare in remissionem eorum. Hoc mihi solum concede. Sciebat scilicet & ipsa, viam salutis potissimum in remissione peccatorum.

Qua sit vera scientia salutis. Hæc est ergo vera scientia salutis, scire in remissionem peccatorum, scire sua peccata & imperfectiones, & agnoscere illa ex cordis intimo, scire contritionem horum peccatorum à seipso elici, denique illa non solum agnoscere, sed & emendare. Hæc est rursus scientia salutis in remissionem peccatorum scire se in omnibus humiliter, se contemnere, se abnegare, scire obedire, scire passiones frangere, linguam domare, voluntatem propriam frangere, scire charitatem & coactionem fovere.

Denique hæc est vera scientia salutis, scire cum pietate Deum orare, illum amare, illum toto corde benedicere, scire ad coelestiam mentem engere, & Deo summo Bono, cor inseparabiliter venire. Hæc scientia operatur omnes gnave operam dare. Hæc scientia discitur in schola Salvatoris, in gremio Sæcæ Matris Ecclesiæ, in domo discipline. Ad quam ipsa invitatur Sapientia. Beatus qui audit me, & vigilat ad sermone meo quotidie. Qui me invenerit, invenit vitam, & habiet salutem à Domino. Et rursus. Ecce, si. Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domo disciplina. Quid aabuc tardatis. Anima vestra sitis.

S. Joannes: unum vehementer docuit omnem scientiam salutis spectabant, & ad remissionem peccatorum. Dicebat enim. Regi. Non licet tibi habere uxorem necessariam. Sic eum adducere nitentur ad penitentiam & salutem. Dicebat Militibus. Non mihi aliam vitam, sed vitam. Dicebat Publicanis: Nihil amplius quam quod constitutum est vobis facite. Sic & Militibus &

Publicanos ad iustitiam adducere conabatur & viam salutis. Dicebat Phariseis: Ne capere dicere Patrem habemus Abraham. Potens est Deus de lapidibus istis Abraham filios suscitare. Aspere eos compellabat & arguebat, ut eorum superbiam retunderet, & eos humiliaret, sicque ad meliorem mentem & frugem reduceret. Unde & adiciebat. Facite fructum dignum penitentia. Docebat timorem Dei, qui est initium salutis, inculcando novissima iudicium, mortem, infernum. Nec inanis fuit scientia quam tradebat in remissionem peccatorum, quia multi veniebant, & convertiebantur, & confitebantur actus suos. Quare & de ipso dictum erat Zacharie per Angelum: Multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse procedet ante illum in spiritu & virtute Elie, ut convertat corda Patrum in filios, & in reulos ad prudentiam iustorum parare Domino & libere perficiam.

Ex his igitur latis patet Joannem docuisse omnem scientiam necessariam ad iustitiam & salutem; imò & ad perfectionem. Omnem scilicet docuit virtutem & id quidem non solum verbo, sed & exemplo: quia omnes ejus actus, & ipse vestitus ac conversatio, in modum admirabilis, ad omnem virtutem efficaciter excitare poterant. Erant verba ejus fulgur, vita fulgor. Erat totus ipse Vox clamans, vox clamantis, ipse lumen in qua jacebat, locus deserti, locus læta, mel silve, cætera, zona pellicea, quid aliud quam penitentiam relinabant? Verè ergo dixit S. Chrysologus ser. 127. Joannes virtutum schola, magisterium virtutum, norma iustitia, Virginitatis speculum, penitentia via, fides disciplina. Verè & Bernardus explicans illud Christi de eo. Ille erat lucerna ardens & lucens sic dicitur: Ego in eo triplicem reperio ardorem & splendorem. Ardens erat in seipso, austeritate conversationis: erga Christum, plenus vero devotionis, erga peccantes, constantia libera in reparatione. Lucis exemplo, dicitur verbo: Opere ipsum, Christum in die, nos ipse nobis sermone declarant. Audiamus ergo cum toto hoc adventus tempore clamantem & nos increpantem ac docentem, discamusque ab eo scientiam salutis, & perfectionis.

LECTIO XIII. BIPART.

Thema. Per visera misericordie Dei nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto. Luc. 1.

Per commotionem viscerum sacre littere signis significare solent magnam affectionem, magnam que compassionem. Sic de Joseph legimus quod visceribus suis cum fratre eius adduxisset Benjamin coram ipso miseratus, at illens oculos vidit fratrem suum uterinum, & dixit: ait: iste est frater vester parvulus, de quo dixerat vobis. Et rursus, Deus inquit, misereatur miserrimi. Gen. 43. Fajima vique, quia commota sunt viscera ejus super fratre suo, & erumpent la. bryma, & intrens cubili.

cuticulum floruit. Nempè affectus super uterinum fratrem seip probabat per viscerum commotionem, & per lachrymarum parturitionem, nec ultra cum celare valebat.

1. Reg. 3. Sic dum disceptarent coram Rege Salomoe duae mulieres de infante vivo cuiusnam foret, utraque pertinaciter affirmante suum esse, sententiam pronuntiavit Salomon: *Dividite infantem vivum in duas partes, & date dimidiam partem uni, & dimidiam partem alteri.* Dixit autem mulier, cuius filius erat vivus ad Regem: *(Commota sunt quippe viscera eius super filio suo) Objecro, Domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum.* E contrario illa dicebat: *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur.* Respondit Rex, & ait: *Date hinc infantem vivum, & non occidatur, Hac est enim Mater.* Unde hoc collegit Rex sapiens? Ex eo nimirum quod commota sunt viscera ejus materna, & affectus se prodidit erga fructum uteri sui, ac viscerum suorum.

Similiter propter affectum & commiserationem erga nos Deo attribuantur viscera, & dicitur in eo fieri quod androgyni, illorum commotio, quia more humano de Deo loqui solet Scriptura, imò Deus de seipso etiam sic loquitur. *Si filius mihi honorabilis es, & ego, adhuc recordabor ejus, idcirco conturbata sunt viscera mea super eum, miserans miserabor ejus.* Sensus est: Numquid non Ephraim jam pœnitens mihi charus est, mihi que in pretio, honore, & deliciis est ob penitentiam suam? Certe non possum de eo loqui vel meminisse, quin commoveantur viscera mea, praefectu & commiseratione: Hoc ipsum dicere potest Deus de omni peccatore sincero & perfecto corde ad se reverente; nec enim commiserationem suam potest continere, aut eum repellere.

Denique in novo testamento merito fit mentio viscerum Dei nostri, siue viscerum misericordiae ejus, sicut hic loquitur Zacharias: *Per viscera misericordiae Dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto.* Merito, inquam, fit eorum mentio. Quia visus est Deus admirabili modo, admirabilique amore & miseratione commoveri, ac effundere viscera sua super nos, dum Filium suum unigenitum dedit nobis, Filium uteri ac viscerum suorum de quo in Psal. dicit: *In splendore Sanctorum, & cetero ante Luciferum genuit e.* Quam dilectionem & commiserationem admiraturus, Joannes, & nos secum admirari optat, dum dicit: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, non ut judicaret mundum, sed ut salvaretur mundus per ipsum.* Dicere ergo hic possumus cum S. Bernardo: *Tale est cor Patris erga nos, quale nobis expressit, quia de Patris corde processit.*

Ps. 109. Sed & Christo specialiter attribuantur viscera misericordiae & amoris, in quibus nobis conduntur & adservatur omne bonum. Hinc illud Bernardi (ser. 6. in Cant. Ego quaequid mihi deest, usurpo mi-

hi ex visceribus Domini nostri Jesu Christi quae misericordia affluunt, nec de sui foramina per qua affluat. Imò in ejus visceribus nos ipsi contemur, fovemur, portamur, donec aeternitati nos beate pariat. Ibi iterum regenerationis, ibi nidum quietis, ibi locum refugii & protectionis nanciscimus; ibi fovemur & pascimur voce benedictionis; ibi incallescimus suavi flamma devotionis & amoris; ibi attrahimus spiritum vitae & salutis. Propterea dicebat Apostolus: *Testis est mihi Deus, quomodo vos omnes cupiam in visceribus Domini nostri Jesu Christi.* Ea propter etiam apud Prophetam dicit Dominus: *Uta. 49. mulier potest obstruere infantem uteri sui, ego tamen tui non obstruam, in manibus meis descriptus es.* Imò & alibi assentit, se nos gestare in suo utero & vultu, se nos portare instar Matris, & quidem usque ad canos usque; ad senectam & senium. *Ego feci, inquit, ego feram, ego portabo, & salvabo.* Nempè haec sunt viscera misericordiae, in quibus visitavit nos Oriens ex alto. Haec sunt viscera Patris misericordiarum, & Dei totius consolationis Patris futuri saeculi, per quae erga nos afficitur instar Patris & Matris tenero affectu, optans ut & nos filialem affectum rependamus, ex ipiritu adoptionis inclamantes, *Abba Pater,* cum Apostolo. Immo optat ut illa misericordiae viscera saepius confideremus, & cum Moyse in foramine petrae confituito inclaimemus: *Domine Deus, miserere, miserere, miserere, & multa miserationis ac verax, qui caesosis misericordiam in multis, qui aures iniquitatem & scelerata quo peccata.* Denique vult ut cum Psalmista idipsum saepe sapias repetamus: *Et tu Domine Deus, miserator & misericors, patiens, multa misericordias, & verax, respice in me & miserere mihi.*

Itaque Zacharias hanc in suo Cantico inculcat nobis Dei misericordiam, quae in ejus visitatione, siue incarnatione, maxime resplendit inter omnes Dei perfectiones. Licet enim in hoc incarnationis mysterio omnia Dei attributa resplendant, potentia, sapientia, providentia, iustitia, misericordia tamen & charitas ita supereminet, ut Apostolus Eximie rephel. 2. vocaverit. *Nimiam charitatem, quae dilexit filios suos Deus, qui deos est in misericordia.* Et certe divitias omnes, omniaque sua misericordiae viscera effudisse in nos hic videtur, ut salvos nos faceret secundum magnam misericordiam suam, hoc est, secundum misericordiam suam maximam & immensam. Est enim maxima & immentia haec misericordia, quia a Deo Maximo & Optimo, & ab ejus immenso in nos amore procedit. Deinde est maxima & immentia, quia donavit nobis unigenitum Filium suum aeternum & immentum, nec maius donum inveniri poterat ad donandum ejus Misericordia. Et ille quidem ex sua immentia misericordia se propter nos exinanire voluit, ut nos ab aeterna, & maxima miseria liberaret, ita ut abyssi humanae miseriae attraxerit lucabyssum immentia Dei misericordiae. Ulterius maxima & immentia est haec misericordia, quam ostendit visitans nos ex alto, quia

Ioann. 5.
Viscera
misericor
diae Christi
specia-
liter at-
tribun-
tur.

Phil. 1.
1/a. 49.
1/a. 46.
Rom. 8.
Exod. 34.
Ps. 85.
Miseri-
cordia
Dei in
Incarna-
tione Filii
Dei ma-
xime re-
phel.

Ps. 58.

Rf. 31.

Rf. 107.

Mal. 4.

Quomodo

visitari

nos Oriens

vs. alio.

Mal. 4.

Sap. 7.

Gen. 1.

innumera secum trahit beneficia & dona; innumeros favores & gratias, & efficit tandem ut immetens gloria participet efficiamur & consortes, ubi aeternum clamabimus cum Propheta, *Deus meus, misericordia mea.* Denique, maxima & immensa censeatur hac misericordia, quae in omnes sepe gentes cupit effundere, & in omnia loca, tempora, saecula extendere, ita ut canteamus merito, *Misericordia Domini plena est terra.* Et rursum, *Magnus est super callos misericordia sua.* Illa ergo misericordia temper ante oculos nostros ponenda est, semper labijs cordis ruminanda, quia & miseris omnino est sapida. Dicamus ergo cum Isaia: *Miserationem Domini recordabor, laudem Domini super multitudinem bonorum domus Israel, quae largitus est eis secundum indulgentiam suam, & secundum multitudinem misericordiarum suarum.*

Ex dictis satis jam constat, quod viscera misericordiae Dei nostri (hoc est, visceralis intimaque & ex imo cordis promanans ejus misericordia) causa fuerit cur nos visitavit succurrens summae nostrae miseriae. Sed non est sine emphasi, quod dicitur visitasse nos Oriens ex alto. Notant enim Interpretes ORIENS hic esse nomen substantivum & proprium Christi non adjectivum: ita ut alludatur ad illud Zachar. *Ecco vir ORIENS, nomen ejus & rursum Zach. 3. Ecco ego adducam servum meum ORIENTEM.* Sic uterq; Zacharias sibi concordat, Christum speciali nomine vocans *Orientem ex alto.* Quibus conformiter dixerat Propheta, *Orietur vobis in vultu nomen meum Sol justitiae, & sanctus in pennis ejus, sive in radijs eius extensus.* Sicut enim Pavo pennas suas speciosas & variegatas in gyrum extendit gloriose, & ex illis rotam conficit radiantem: sic multo magis Sol radijs suis splendidus est & gloriosus, quasi fulgurientibus quibusdam pennis exornatus, & quibus rotam constituens, splendorem spargit per totum Orbem oculos intuentium perfringentem. Atque in his pennis & radijs non solum splendorem habet, sed etiam circumfert sanitatem, quia fugat tenebras, & graves, noxiosque noctis humores depellit à languentibus, frigus pigrum excutit ab infirmis & torpidis, vivificatque plantas & homines, nova quadam eos afficiens laetitia & vigore. Quinimmo serpentina d' f' sipat venena, & animalia venenata in sua remittit antea. Haec omnia Christo competunt, cujus nomen proprium est, *Oriens ex alto.* Ipse enim non solum est Oriens à Patre, ut *Cantor lucis aeternae, & Lumen de lumine,* per natiuitatem aeternam, sed etiam mox ut ortus est in hoc mundo, per natiuitatem terrenam visitavit nos, in alijs & radijs suis attulit sanitatem; *Plenusque gratia & veritate,* depulit caliginem, & omnes ad se accedentes participes fecit sui luminis. *In ipso vita erat, & vita erat lux hominum.* Paruit id in Pastoribus mox ab ortu suo ab eo illuminatis in Regibus & Magis a quibus in fidelitatis tenebris depulit in Sacerdotibus in templo eum expientibus, qui exultaverunt non solum

ad horam in lumine ejus, sed etiam ad extremum usque momentum vitae suae perferentem lucem ab eo de quo cecinerant: *Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebi sua Israel.* Sed & postmodum in pleniori aetate dum radios suos spargit per verbum praedicationis, magnam lucem quocumq; invenit, quasi diem adducens gratiae & veritatis cum laetitia mentis; ita ut omnibus diceret: *Quamdiu sum in mundo, Lux sum mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.* *Accedite & illuminamini, & facies vestrae non confundentur.* Certe sanitas, tam animi, quam corporis, erat in penis ejus, sive in verbis ejus, quasi in quibusdam salutaribus alis & radijs. Nam quia in soli omnisbus extitit beneficis, ideo dicitur de ipso, *Pertransiit benefacendo & sanando omnes.* Haec erat visitatio salutifera, propter quam venit Oriens ex alto. Quam quidem visitationem nostrae salutis affecticem complevit. *Moriens in alto,* quando scilicet in suo existens Occidente, in alto crucis ligno cernitur, majorem quam unquam lucem spargens salutem nostrae proficuum. Sed & postmodum novo quodam Oriente in resurrectione respicendat, novamque lucem quoque verum diffundit, dum Apostolos, quasi Radios suos splendidissimos, per univertum emittit Orbem, neque laetitia novae salutis nunciis, Sic merito dicitur, *Oriens nomen ejus, sive consideretur, ab aeterno Oriens à Patre, sive in tempore Oriens à Matre, sive in resurrectione rursum Oriens est corde terrae;* ut per ascensionem conspicatur velut in Meridie; & adimpleatur illud: *A summo calo egresso ejus, & occurritus ejus, usque ad summum ejus, nec est qui se abscondat de calore ejus.* Eternum illud: *Orietur Sol, & occidit, & iterum renascens gyrat per Meridiam, & spectatur ad Aquilonem.* Orietur nobis Christus ut Sol per natiuitatem; & occidit per mortem; atque iterum censeatur renascens per resurrectionem, mox in ascensione gyrat per Meridiam, donec veniat ad Aquilonem per severam suam & judicariam potestatem. Ad non cernis manifeste in his omnibus quomodo visitavit nos Oriens ex alto: An non cernis rursus quam verum etiam sit: *Orietur vobis in pennis nomen meum Sol justitiae, & sanctus in pennis ejus?* Attende pulchram hujus rei figuram.

Ezechia: Regi lethali morbo detento recuperanda salutis signum datum est ab Isaia, Sol retrogradus per novem lineas, sive novem gradus, in Horologio Solari extracto ab Achaz in Palatio Regio. Cum enim Ezechiam agrotantem usque ad mortem visitasset Isaia Propheta, & ei praedixisset ex parte Dei, *Dispone domus tua quia morietur, & non vivis,* flevit Rex pius. Et conversus ad parietem versus templum, oravit Dominum cum lacrymis, ideoq; illico regressus ad cum Isaia dixit: *Hae dicit Dominus Deus David Patris tui. Audisti orationem tuam, & vidi lacrymas tuas, ecce sanabit te, die tertio ascendes in templum Dei tui. Dixit autem Ezechias: Quod erit signum, quod Dominus me sanabit?*

Luc. 2.

Act. 10.

Ps. 118.

Eccl. 7.

Figura

miser-

cordiae Dei

à solo.

4. Reg.

20.

Cui

Cuiusmodi: Hoc visum signum visus ascendat, umbra decem lineas, an ut revertatur totidem gradibus? Respondet Ezechias: Facile est umbram crescere decem lineas, nec hoc volo ut fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus. Invocavit itaque Isaias Propheta Dominum, & reduxit umbram retroactam esse, sed & scriptum Solem; nam dicitur: *Reversus est Sol decem dies.* Ecclesiasticus quoque ait aperte: *In diebus suis reversus rediit Sol, & addidit Regi vitam.* Atque etiam legitur Legatos missos fuisse à Rege Babylonis ad Ezechiam, ut interrogarent de portento quod acciderat super terram, quando scilicet Sol retrocessit. Admirabile ergo fuit portentum, quo confirmatum fuit hoc sanctorum beneficium. Unde & diem istum fuisse longiorem alijs diebus, Sole sic retrocedente, & iterum ascendente, passim tradunt Interpretes sacri. Quamvis monita certum sit quot horis prolongatus fuerit; quia aliqui cum Cardinale Cajetano pitant lineas & gradus horologii non designasse horas integras, sed tantum medias, ita ut quinque horas recederet Sol retrorsum, alij putant fuisse horas integras, ita ut decem horis retrocesserit; alij denique putant diem illum quindecim horas habuisse, in signum quod quindecim anni vite redderentur Ezechiae. An etiam regressio Solis facta fuerit subito, an motu successivo & ordinario non ita explicatum est, quamvis S. Dionysius ep. ad Polycarpum exitum ordinario motu cœlesti, ita ut dicat diem illum triplo ferè majorem fuisse alijs diebus ordinarijs.

Sol retrocedens quid significavit.

¶ 1.

¶ 2.

¶ 3.

Sed quicquid sit eadere, hoc dicimus, non sine mysterio Ecclesiasticum exprimit quod Sol retrocedens vitam Regi addiderit. Ac in primis significabatur, quod sicut Sol qui jam tendebat ad occasum, retrogressus est, ita Ezechias qui prope mortem erat, retrogrederetur ad vitam, quasi retrocedendo vitam. Sic enim S. Hieronymus in Commentarijs ait, *Typus erat, ut quomodo Sol reversus ad exortum sui, ita & Ezechias vita ad dexteros annos rediit.* Ulterius significabatur quod vita nostra non est nisi quaedam umbra, quæ ubi ad ultimam lineam venit, evanescit & perit, vita enim nostra cum ad ultimam venit horam, disparat. Sed sicut hic miraculo factum est, ut umbra horologii retrorsum verteretur, & sic dies protraheretur: ita factum est, ut vita Ezechiae retrorsum rediret, & protraheretur per annos quindecim, quamvis postea, ut umbra tandem evanescere & finire deberet. Denique, ut ad nostrum propositum propius accedamus, mysticè & allegoricè significabatur nobis vitam & sanitatem redituendam, dum Christus verè Sol Oriens ex alto nos visitaret, retrocedens ultra novem ordines & gradus Angelorum, quasi per novem lineas, usque ad decimum gradum & lineam assumptæ humanæ naturæ. Quapropter non sine mysterio fuit quod cum Regi proponeretur: *Vive ut Sol ascendat, aut descendat?* Ipse elegit ut descenderet Sol, hocque sibi sanitati s

signum optavit. Nec tenuit à Domino operisignum, sicut Pater ejus Achaz parumpius sub dolosa tamen specie pietatis renerat dum ei Isaias diceret: *Pere tibi signum à Domino Deo tuo, si ve in excelsum s'ra, si ve in profundum inferni.* Respondit enim: *Non speram, & non tentabo Dominum.* Timebat impius ne signo tali à Domino dato cogeretur ad veram fidem, quia dololatra erat, & incredulus Deo ac ejus Prophetæ Isaiæ: *Interim velat suam malitiam quodam humilitatis velo, quasi nollet tentare Dominum. Nec tamen erat tentare Deum acceptare signum ultra oblatum à Propheta ad confirmandam promissionem Dei de danda ipsi & populo libertate ab hostibus. Unde nec tentavit Deum Ezechias ejus filius petendo signum suæ sanitatis promissæ per Isaiam, qui tam subito sententiam maturat; quia ubi dixisset ei, *Dispone domus tua, quia morietur, vix egressus mediam partem atrij, regressit, & contrarium pronunciat.* Potuit ergo hinc tentatione explorare fidem Prophetæ tam brevi tempore contraria pronunciantis, & moriturum, & mortem evaluam. Et ad hoc instigatus fuit interior, quia mysticè in hoc signo continetur, Christi scilicet ex ejus progenie descensum. Nam propheta reversus Ezechias non tam quia morientium sibi erat, sed quia carebat hæc ede de quo Messias nasceretur. Hinc auctor Mirabilium sacre Scripture l. 2, c. 28, dicit: *Flevit Rex, non quia de suo merito in conspectu Conditoris in certis foret, sed quia in Christi venturi generatione sui generis propitiam in throno David internum non dereliquit.* Itaque Christus Sol ille erat qui descendere debebat ad excelsum cœlorum supra, & quidem descendere usque in profundum inferni, quod signum abnuerat ejus Pater Achaz. Christus Sol erat, qui eum visitavit oriens ex alto, ut sanitatem redderet, cuius vel sola umbra ipsi infirmo (& nobis omnibus per ejus agnitionem in typo designatis vitam & salutem poterat restituere, & itaque restitutus suo tempore. Unde etiam dicimus de illo tempore quo Christus advenit: *In diebus illis reversus est Sol, & reddidit vitam.* Nam & de hoc Sole pronunciat Hieronimus, *In umbra ejus reversus inter gentes, quando vero hujus vite umbra defecerit, tunc Solem istum intuebitur in suo splendore; & hic intuitus ac splendor vita nobis erit indeficiens & perennans.* Ideo enim postquam retrocesserat; ut visitaret nos Oriens ex alto, rursus regressus est ad locum unde venerat, ut illuc nostra trahat desideria, nostra corda ubi non vivit amplius in umbra obscura per fidem, sed in splendore radiatissimo per speciem, & purillimum lumen purissimis oculis exhibetur per tota æternitate. Interim dum hic vivimus, in umbra est vivimus, quod re in Pl. 36. *Ipsa nostra in omnibus vita est. Ipsius divinitas vita est, ipsius æternitas vita est. ipsius caro vita est, ipsius passio vita est. Unde Hier. in umbra ejus vivemus. Umbra aliarum, umbra crucis, umbra est**

Cur Ezechias reversus non dicitur mortis nuntium

Thren. 4.

est passio. Ipsi mors vita est, ipsius sanguis vita est, ipsius sepulchra vita est, ipsius resurrectio vita est immortiformis. Hæc ille agnoscens quod non solum lux Solis nostri vita sit, sed etiam solavel umbra.

LECTIO XIV. BIPARTITA.

Thema. illuminare hi qui in tenebris & umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Luc. 1.

PARS I.
Quor
Christus
illumi
nari in
tenebris
agentes.

Prosequitur Zacharias suam metaphoram, & dicit Christum venisse illuminare, sive ad illuminandum & illuciscendum, his qui in tenebris & caligine agebant tamquam in umbra quadam mortis. Hæc est nempe natura Solis, sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrorsum radios spargere, & caliginem dissipare; novamque lætitiã in celo, aëri, terra, & omnibus rebus ac animalibus præfertimque hominibus fundere, quasi vitam novam. Erat igitur Orbis sine Christo, quod esset sine Sole. Tristissima ejus facies erat & horrida, in miseria jacebat extrema, quasi in mortis umbra; in carcere & captivitate tenebrosa agebat, in infirmitatis, mortis, ac damnationis horrido loco. Plane hominem circumdabat languor & angor; poteratque dicere cum luctu luctans illud Poetæ:

Quocumq; aspicio mihi est nisi mortis imago.

At ubi ostendit faciem suam splendidissimam & lætissimam Sol noster, dissipavit caliginem & mortis imaginem, infudit lætitiã & lucem, cepitque Orbis in novam respirare vitam, dum errorum & errorum chorus fugatus est, dum Fidei lux affulsit, & vitorum infidelitatisque ac ignorantie fuliginosæ tenebræ dissipate sūt. Quapropter dicit Apostolus: Ille qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem conscientie claritatis Dei in facie Jesu Christi. Adverte quam multi ante adventum hujus Solis jacebant in tenebris & umbra mortis.

2. Cor. 4.

1.
Judæi
erant in
tenebris.
Rom. 13.

Primo quidem ipsi Judæi erant in tenebris & umbra, licet Moysis legem observarent. Erat enim adhuc illa in nocte, & non nisi umbras continebat, quæ adveniente die debebant cedere, ita ut verum hic sit illud S. Pauli: Nox præcessit, dies autem gratiæ luminosus subsecutus est, & orto Sole omnia illuminata fuerunt. Omnia in figura continebant illis, modo omnia clara sunt & aperta, & Solis adventu illustrata. Quid omnes eorum ceremoniæ, quid victimæ, quid tabernaculum, quid arca, quid panis propositionis, quid propitiatorium, quid Sacramenta, quid circumcisio carnis, quid effusio tanta sanguinis? Umbræ erant: jam dissipaverunt. Velum scissum est, & apparuerunt Sancta Sanctorum his qui voluerunt oculos aperire, & veritatem agnoscere. Sed aliqui remanserunt obcæcati in tenebris suis & caligine ita ut de illis dicat Apostolus: Obtristi sunt sensus eorum, & usque in hodie

3. Cor. 3.

Rational. Evang.

num diem velamen est positum super eos eorum. Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. Subdit ibidē Apostolus: Nos autem revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem, transformamur, à claritate in claritatem, quasi à Domini spiritu. Idem autem est ac si dicat Apostolus Moyses in caligine accepit legem, ac deinde velamen posuit super faciem suam, quod quidem velamen per Christum auferri debuit, veritate figuras complete, & luce Evangelii veteres dispellente umbras, sicut revera factum est. Sed tamen aliquibus adhuc manent oclusi oculi, aures, & reliqui sensus: quia illud velamen umbrarū & figurarum à vultu & corde eorum non est deductum; nec capere aut intelligere voluit velamen hoc per Christum dissipatum & evacuatum esse. Nos vero qui Christum profitemur, detecta facie, sive velamine tenebris antiquis, gloriam Domini per excellentissima beneficia toti Orbi exhibita agnoscimus, quæ elucet in incarnatione Domini, & redemptione, ac sanctificatione nostra. Quam gloriam incarnati Verbi intuentes & speculantes, transformamur in eandem imaginem, participesque reddimur ejusdem claritatis: quia per reflexionem radiorum ab hoc lucidissimo Speculo & Sole, lucidi efficiuntur luce Fidei & gratiæ Christi, & in dies clarius & clarus à Domini spiritu illuminamur, ut alios illuminemus nobiscum.

Hoc etiam addere possumus, quod Judæi in umbra mortis recte se disse dicuntur, quia omnia eorum sacrificia, omnesque oblatio, non nisi umbra erant mortis Christi, per quam expectabatur redemptio vera & consummata. Non enim poterant hæc sacrificia animalium morti addictorum sanctificationem perficere aut conferre: sed umbra tantum erant sacrificii crucis, in quo Agnus immolatus erat, consummaturus redemptionem & sanctificationem. Eam obcausa dicitur Agnus occisus ab origine mundi; tum quia in umbris & figuris ex tempore occisus fuit; tum quia omnis immolatio agnorum & aliorum animalium non nisi ab eo virtutem potuit nancisci.

Secundo; multo magis quam Judæi sedebant in tenebris & umbra mortis Gentiles infideles & idololatæ: ignorantia enim salutis, ignorantia veritatis, ignorantia æternæ felicitatis eis cor & oculos obsecerat, eosque excæcarat: ita ut adamarent suas tenebras, suumque sepulchrum caliginosum cum discrimine certo mortis æternæ. Sic eorum status confusibilis recte dicitur Umbra mortis, in qua jacebant manus & pedes colligati, ad omne bonum inepti, variisque vinculis constructi quasi insutis funeris. Sed is qui eduxit videntes in fortitudine, similiter & eos qui exasperant qui habitant in sepulchris. Promiserat eorum compedes dissolvere, & educere eos de umbra mortis; promiserat & Solem ac lucem, quibus se & statum suum umbrosam & horridum agnoscerent. Hinc per Prophetam dictum erat de Christo: Dedite in lucem gentibus, ut Isa 49.

Quomo
bra mortis
recte se disse
dicuntur.

2. Genti
tenebris & um
bra mortis

Ps 67.

Isa 49.